

De quotatieve sterrenhemel

Constellaties met *echt, helemaal, zo en van*

Quotativiteit

Het quotatieve *van* (Verkuyl 1976; Foolen e.a. 2006; Augustinus 2018)

(1) *Dan denk je **van** waar ben je nou mee bezig?* (Foolen e.a. 2006:139)

(2) *Hij **zo** ah joh dat begrijp ik wel* (ibid.140)

Structuur: *van* en *zo* als ‘dragend’ element

Functies: typificatie, beleefdheid, expressiviteit

Geattesteerde voorbeelden van Twitter

(3) *Kzat daar **echt zo van** wtf?????*

(4) *Mn hond gleed net uit in de sneeuw en keek **echt helemaal van** wat is dít nou?*

(5) *ik helemaal vertellen dat ik haar ontmoet heb en hij is echt een dikke film fan dus hij **echt** WAT*

(6) *een vriendin zei van ‘omg ken je hem niet?!’ dus hij **helemaal** ‘schande echt waar’.*

⇒ Quotatief *van* vaak gepaard met *echt*, *helemaal* en *zo*

⇒ ‘Gepaarde’ elementen soms ook ‘dragend’?

Inhoud

‘Quotatief primaat’ voor *van* of quotatieve constellaties?

Ondersteunende intensiveerders of set aan quotatieve elementen?

Afbakening: *echt helemaal zo van* (niet: *een beetje, ook, gewoon...*)
(nog) niet de *heb-zoiets-van*-constructie (Coppen 2010)

Research in progress: voorlopige bespiegelingen en bevindingen
op basis van theorie en 500 tweets

- 1 *Echt, helemaal* en zo als quotatieven
- 2 Functie van *echt*?
- 3 Empirische bevindingen
- 4 Vooruitblik

Echt, helemaal en zo als quotatieven

Foolen (2008): bestaande elementen; crosslinguïstisch stabiel

deiktische elementen	kwantificerende elementen	simulatieve elementen
Duits <i>so</i> Pools <i>że</i> 'dat'	Engels <i>all</i> Noors <i>bare</i> 'slechts' Russisch <i>tipa</i> 'quasi'	Engels <i>like</i> Nederlands <i>van</i>
zo	helemaal	echt

⇒ passen binnen crosslinguïstisch ontwikkelingspatroon

Functie van *echt*? (I)

Coppen & Foolen (2012): quotatief *van* ontwikkeld uit ‘similatief gebruik’

(7) *Hij heeft iets **van** zijn vader (ibid.263)*

Vgl. [*van die N*]: ‘...je weet wel’-achtige betekenis (Haeseryn et al 1997:317)

(8) *Ze loopt altijd in **van die** gekke kleren rond.*

(9) *Hebt u nog **van die** chocola met hele nootjes?*

Formele gelijkenis met quotatief *echt van*, maar onder voorwaarden!

(10) *Ze loopt altijd in **echt van die** gekke kleren rond.*

(11) *Hebt u nog **#echt van die** chocola met hele nootjes?*

⇒ [*van die N*] veronderstelt gedeelde achtergrondkennis

⇒ [*echt* *van die N*] voegt daaraan een evaluatieve component toe

Functie van *echt*? (2)

Ook attestaties met *zo* erbij (niet *helemaal*):

(12) Soms heb ik **echt zo van die** momenten da ik besef hoe *faaacking* gelukkig ik ben

(13) **Echt zo van die** dagen dat je beter twitter even bant... man man...

⇒ Synchroon verwantschap tussen [*echt zo van die N*] en quotatieven?

⇒ Functionele motivatie voor quotatief *echt*: evaluatieve component?

Empirische bevindingen (I)

500 nieuwste tweets met quotatief *echt zo van* sinds 15 december 2018

Greep uit nieuwe bevindingen

Welke werkwoorden gaan eraan vooraf?

werkwoord	n	%
<i>zijn</i>	175	35%
<i>zitten</i>	101	20,2%
[geen]	87	17,4%
<i>kijken</i>	55	11%
<i>denken</i>	36	7,2%
<i>staan</i>	14	2,8%
<i>zeggen</i>	6	1,2%
[≤1%]	26	5,2%

‘Klassieke’ quotatiefwerkwoorden als *zeggen*, *denken* en *kijken* relatief zeldzaam

Veel frequenter: *zijn*, *zitten* en werkwoordloos

(14) *iedereen is zo artistiek en ik **ben echt zo van** uhh help wat doe ik hier*

(15) *mijn vriendinnen 'verkleed' zich als zwarte piet... en ik **zit echt zo van** 'schatjes wat zijn jullie aan het doen'*

(16) *Da koppie **echt zo van** : lul maar n eind door.. Ik doe toch lekker wa ik wil... Heerlijk katten haha*

⇒ Houdingswerkwoorden (*zitten*, *staan*, *liggen*): 24%

Empirische bevindingen (2)

500 nieuwste tweets met quotatief *echt zo van* sinds 15 december 2018

Greep uit nieuwe bevindingen

Quotatieve houdingswerkwoorden?

- (17) *True hahahaha, ik **zat echt zo van** “wtf???”*
- (18) *Leuk dat rechtse meisje, die **staat echt zo van** “kom maar op”.*
- (19) *Hij **ligt** er ook **echt zo van** paint me like one of your French girls.*

En zelfs met *lopen*:

- (20) *Haha, ik **liep** ook **echt zo van**: is het jachtseizoen?? Zijn hier wilde zwijnen??*

⇒ *Zitten* verbleekt: samen met *zijn* richting ‘default’ quotatief werkwoord?

Vooruitblik

Voorlopige bevindingen

- 1 'Quotatief primaat' voor *van* ter discussie door geattesteerde data
- 2 *Echt, helemaal* en zo crosslinguïstisch plausibele quotatieven
- 3 Quotatief *echt* mogelijk functioneel gemotiveerd: evaluativiteit
- 4 Distributie quotatieve werkwoorden verschilt sterk van literatuur (m.n. *zijn* en houdingswerkwoorden)

Openstaande vragen

- 1 Bijkomende intensiveerders of volwaardige quotatieven?
- 2 Functionele motivatie van *helemaal, zo* (een beetje, ook, gewoon...)?
- 3 Attestaties zijn vaak niet zo *quotatief*...? (vgl. Augustinus 2018: 'beschrijvend *van*')
- 4 Plaats voor quotatieve constellaties binnen 'domein van redeweergave' (Verhagen 2019), bv. t.o.v. 'Citeer-constructie' en '*Inquit*-constructie'

Bedankt! Vragen, opmerkingen?

Maarten Bogaards
maarten@maartenbogaards.nl

Verwijzingen

Augustinus, Liesbeth. 2018. “Het bos van de Nederlandse zinsbouw? Ik dacht van ik weet de weg wel.” Presentatie bij de *Dag van de Nederlandse Zinsbouw 12*, Gent, 21 december 2018. https://www.meertens.knaw.nl/dagnederlandsezinsbouw/wp-content/uploads/2018/12/DNZ12_Augustinus.pptx.

Coppen, Peter-Arno. 2010. “Bericht van de innerlijke stem. Synchronie en diachronie van de heb-zoiets-van-constructie.” *Nederlandse Taalkunde* 15(1), 33–53.

Coppen, Peter-Arno & Ad Foolen. 2012. “Dutch quotative van. Past and present.” *Quotatives: Cross-linguistic and cross-disciplinary perspectives*, red. I. Buchstaller & I. van Alphen, 259-280. Amsterdam: John Benjamins.

Foolen, Ad, Ingrid van Alphen, Eric Hoekstra, Henk Lammers, Harrie Mazeland & Esther Pascual. 2006. “Het quotatieve van. Vorm, functie en sociolinguïstische variatie.” *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen* 76, 137-149.

Foolen, Ad. 2008. “New quotative markers in spoken discourse.” *Empirische Forschung und Theoriebildung. Festschrift für Norbert Dittmar zum 76. Geburtstag*, red. B. Ahrenholz, U. Bredel, W. Klein, M. Rost-Roth & R. Skiba, 117-128. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Verkuyl, Henk J. 1976. “Het performatieve van.” *Spektator* 6, 481-483.

Verhagen, Arie. Te verschijnen. “Grammaticale stilistiek en stilistische grammatica: Varianten van redeweergave in het Nederlands.” *Nederlandse Taalkunde* 24(1).